

TELEVİZYON PROGRAMLARINDAKİ ŞİDDET ÖĞELERİNİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE EBEVEYNLERİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Nalan KÖSEBALABAN DOĞAN*

Özet

Günümüzde görsel ve işitsel duylara yönelik bir kitle iletişim aracı olan televizyon çocuğun gelişmesinde önemli bir yere sahip olmakta ve olumlu/olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çocuklar zihinsel özelliklerinden dolayı, izlediklerini yetişkinlerden farklı biçimlerde algılamakta ve etkilenmektedirler. Medya, şiddet unsuru içeren görüntü ve mesajlar ile şiddetin çocuklar tarafından kanıksanmasına ve rutin davranışlara dönüşmesine neden olabilmektedir. Araştırmalar özellikle çocuklar ve gençlerin prime-time da yayınlanan dizi film/film, reality show ve diğer programlarda yer alan şiddet öğelerinden, algısal ve davranışsal olarak etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Bu düşüncelerden hareketle araştırmamızın amacı; şiddet öğeleri içeren televizyon programlarının, çocuklar üzerindeki etkilerine yönelik olarak ebeveynlerin tutumlarını belirlemeye çalışmaktır. Araştırmamızda anket yöntemi kullanılmıştır. Örneklem iradi olarak seçilen, iki ilköğretim okulunun 7-12 yaş arası öğrencilerinin ebeveynlerinden oluşmaktadır. Çift taraflı Likert Ölçeği kullanılarak oluşturulan anket formu ile elde edilen verilere SPSS 12.0 versiyon paket program kullanılarak korelasyon analizi uygulanmıştır. Aralarında %99 ve %95 güven sınırında ilişki bulunan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ayrıca crosstabs analizi uygulanmış ve ebeveynlerin bu konudaki tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında yapılan korelasyon analizine göre; %99 güven sınırında on (10) ilişki ve %95 güven sınırında ise yedi (7) ilişki saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: TV ve şiddet, çocuk ve TV ilişkisi, çocuk ve şiddet.

Abstract: A Survey on Attitudes of Children Parents towards Influence of Television Programmes Having Violent Messages and Scenes

The aim of our study is; to find out attitudes of their parents towards influence of television programmes having violent messages and scenes on a children. And moreover, it is to determine attitudes of parents for violence images and messages of television that impacts on children whether the attitudes are born coincidentally or not on their children in relation to watching television both in general and particular. In our study, the research sample has been chosen voluntarily among parents of students of two primary schools where students between age of 7 and 12. The research sample has been obtained by questionnaire form with double-sided Likert Scale that aims to find out parents' attitudes. Otherwise analyses of data's survey have been used SPSS 12.0 version to correlation and crosstabulation. Correlation analyse technique has been used to determine relations between depended-indepented variables. According to the analyse of depended -indepented variables relations has been determined on 99% confidence rates where as 7 relations have been found 95% confidence rates. In addition, parents attitudes have been tried to determine by crosstabs analyse.

* Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Radyo -TV Yayıncılığı Programı.

Key words: TV and violence, child and TV, child and violence.

GİRİŞ

Günümüzde şiddet tüm dünyada ve ülkemizde toplumsal bir sorun olmaktadır. Medyanın ikna gücü düşünüldüğünde; özellikle televizyon kanallarının rating kaygıları, şiddet unsuru içeren görüntü ve mesajlar ile şiddetin çocuklar tarafından kanıksanmasına ve rutin davranışlara dönüşmesine neden olmaktadır. Çocukların 3-4 yaşından başlayarak 12-13 yaşına kadar günde ortalama 1-2 saat çizgi film izledikleri, ayrıca çocukların ve gençlerin erişkinler için hazırlanan televizyon programlarını da seyrettikleri düşünüldüğünde, yoğun şiddet bombardımanı altında kaldıkları görülür. Yapılan araştırmalar, çocuğun saldırgan davranışları taklit ettiğini göstermektedir (Akarcalı, 1996: 553). Şiddet, televizyon programlarında çoğunlukla gizli biçimde yer almakta ve çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Şiddet dürtüsel olduğu kadar öğrenilebilir bir davranış şeklidir (Baltaş, 2003: 88). Amerikan Psikiyatri Derneği tarafından geçen 30 yıl içinde yapılan periyodik araştırmalara göre; kitle iletişim araçları çocukların saldırgan davranışlarının artmasına giderek daha fazla yol açmaktadır (parentstv, 2004). Çocukların %53'ü şiddet içeren programları izledikten hemen sonra saldırgan davranışlar göstermekte, ebeveyn ve okul otoritesine karşı direnmektedirler. Şiddet unsuru içeren programları daha az izleyen çocuklar ise daha az saldırgan davranışlar ve daha fazla otoriteye uyum göstermektedirler (Kiesewetter ve Kranz, 2005).

AMAÇ VE YÖNTEM

Televizyon izleme eyleminin aşırı olması durumunda çocuğun sosyal aktivitelerinde, arkadaş ilişkilerinde, aile-içi ilişkilerinde,

ders başarısında, yaşa uygun becerilerin geliştirilmesinde ve sosyal davranışlar ve değerler kazanmalarında sorunlar yaşanmaktadır (Edelson, 2001: 1). Şiddet unsuru içeren televizyon programlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alındığında çocukların kişilik yapılarının da olumsuz etkilenmesi söz konusu olmaktadır (Oliver, 2000: 4). Bu düşüncelerden yola çıkarak araştırmanın amacı; sosyo-ekonomik açıdan birbirlerinden farklı bölgelerde bulunan iki ilköğretim okulunun 7-12 yaş arası öğrencilerin ebeveynlerinin televizyondan yansıyan ve giderek kanıksanan şiddet öğelerinin çocukları üzerindeki etkilerine yönelik tutumlarını belirlemeye ve ayrıca sosyo-ekonomik faktörler ile şiddet boyutları arasındaki ilişkileri ailelerin tutumlarını hangi boyutlarda etkilediğini ortaya koymaya çalışmaktır.

Araştırmanın örneklemini, İstanbul'un sosyo-ekonomik yapıları itibarıyla farklı olduğunu düşündüğümüz iki bölgede bulunan; Bağcılar Kazım Karabekir İlköğretim Okulu ve Ataköy Emlak Kredi Bankası İlköğretim Okulu 7-12 yaş arası toplam 430 öğrencinin velilerini kapsamaktadır. Örneklem iradi (kasdi) seçim yöntemi ile belirlenmiştir.

Araştırmamızda "tanımlayıcı araştırma modeli" (Kurtuluş, 1996: 310-312) ve ebeveynlerin tutumlarının belirlenmesine yönelik veri ve bilgilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde ailelerin sosyo-ekonomik yapılarına yönelik sorular, derecelendirme soruları ve ikinci bölümdeki yargıları test etmeyi sağlayan kontrol soruları bulunmaktadır. İkinci bölümde ise çift

tarafı Likert ölçeği esas alınarak hazırlanan ebeveynlerin tutumlarını belirlemeye çalıştığımız bir tutum ölçeği yer almaktadır. Ölçek beş seçeneği olarak hazırlanmış olup, şu sıralama ile yer almıştır: Kesinlikle katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Fikrim yok (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle katılmıyorum (1).

Anket formunun ilk bölümünde yer alan bağımsız değişkenler ile ikinci bölümdeki tutum boyutları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiyi oran (derece, yüzde) olarak gösteren korelasyon katsayısının hesaplanmasına dayanmaktadır (Orhunbilge, 1996: 19). Verilerin analizinde ölçütlere ilişkin frekans ve yüzdeler çapraz tablolar (crosstabs) olarak çıkarılmıştır. Bu tablolarda herhangi bir karşılaştırmaya gidilmemiş, sadece varolan durum araştırma sorularına

yanıt verecek biçimde ele alınmıştır. Crosstabs tablolar yorumlanırken ölçeğin iki tarafının yüzdesel toplamları kullanılmıştır.

BULGULAR

Crosstabs Analizleri Sonuçları

Cinsiyet İle İlişkilenen Tutum Boyutları

Cinsiyet ve Şiddet İçerikli Yayınların İzlenme Tercihi

Kız çocukların ebeveynlerinin %82.57'si 'Çocuğumun izlemeyi tercih ettikleri yayınlar genellikle şiddet eğilimli' yargısına katılmazken %11.01'i katılmakta ve %6.42'si ise kararsız bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Erkek çocukların ebeveynlerinin ise %69.81'i bu görüşe katılmamakta, %6.60'ı kararsız kalmakta ve %23,58'i ise katılmaktadırlar. Erkek çocukların şiddet içeren yayınları tercihlerinin kız çocuklara göre daha fazla olduğu sonucundan yola çıkarak çeşitli fiziksel, biyolojik, psikolojik ve sosyo-kültürel v.b.g faktörlerin etken olduğunu söylemek mümkündür.

		Çocuğumun izlemeyi tercih ettikleri yayınlar genellikle şiddet eğilimli.					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	kız	5	19	14	86	94	218
	%	2,29	8,72	6,42	39,45	43,12	100
	erkek	13	37	14	87	61	212
	%	6,13	17,45	6,60	41,04	28,77	100
Toplam		18	56	28	173	155	430

Tablo 1. Cinsiyete Göre Şiddet İçeren Yayınların Tercihi

		Çocuğum TV'de yayınlanan şiddet içerikli programları izlediğinde çevresine karşı saldırgan davranıyor					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	kız	7	27	27	81	76	218
	%	3,21	12,39	12,39	37,16	34,86	100
	erkek	14	37	19	84	58	212
	%	6,60	17,45	8,96	39,62	27,36	100
Toplam		21	64	31	165	134	430

Tablo 2. Cinsiyet ve Şiddet İçeren Yayınlar İle Saldırganlık Eğilimi İlişkisi

Cinsiyete Göre Şiddet İçeren Yayınlar İle Saldırganlık Eğilimi

Kız çocukların ebeveynlerinin %72,02'si bu görüşe katılmazken %15,60'ı katılmakta ve %12,39'u ise kararsız bir tutum göstermektedirler. Erkek çocukların ebeveynlerinin ise %66,98'i bu görüşe katılmamakta, %8,96'sı kararsız kalmakta ve %24,06'sı ise katılmaktadırlar. Örneklem içinde erkek çocukların şiddet içeren yayınları izlediklerinde kız çocuklara göre %5,04 daha fazla saldırgan davranışlar gösterdiklerini söylemek mümkündür. Bu sonucu da çeşitli fiziksel, biyolojik, psikolojik ve sosyo-kültürel v.b.g faktörlere bağlı olduğu söylenebilir.

Cinsiyete Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayınların Tercihi

Kız çocukların ebeveynlerinin %11,01'i 'bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir' yargısına katılmazken %76,61'i katılmakta ve %12,39'u ise kararsız bir tutum göstermektedirler. Erkek çocukların ebeveynlerinin ise %10,38'i bu görüşe katılmamakta, %4,72'si kararsız kalmakta ve %84,91'i ise katılmaktadırlar. Bazı TV programlarının çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içerdiği yargısında erkek çocukların ebeveynlerinin, kız çocukların ebeveynlerinden %8,31 farkla daha fazla katıldıklarını söylemek mümkündür.

		Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Cinsiyet	Kız	45	122	27	20	4	218
	%	20,64	55,96	12,39	9,17	1,83	100
	Erkek	68	112	10	16	6	212
	%	32,08	52,83	4,72	7,55	2,83	100
Toplam		113	234	30	36	10	430

Tablo 3. Cinsiyete Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayın Tercih İlişkisi

		TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.					Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Anne Eğitim	ilkokul	27	43	19	25	12	126
	%	21,43	34,13	15,08	19,84	9,52	100,00
	ortaokul	12	18	5	16	3	54
	%	22,22	33,33	9,26	29,63	5,56	100,00
	lise	11	34	24	57	10	136
	%	8,09	25,00	17,65	41,91	7,35	100,00
	üniversite	11	34	18	41	6	110
	%	10,00	30,91	16,36	37,27	5,45	100,00
	Y. Lisans	0	2	0	2	0	4
	%	0,00	50,00	0,00	50,00	0,00	100,00
Toplam		61	132	40	141	31	430

Tablo 4. Anne Eğitim Düzeyine ve TV'nin Çocuğun Ahlaki Yapısını Etkileme İlişkisi

Anne Eğitim Düzeyi İle İlişkilenen Tutum Boyutları

Anne Eğitim Düzeyi ve Televizyonun Çocuğun Ahlakı Yapısını Etkilemesi

126 ilkökul mezunu annenin %55,56'sı bu yargıya katılmakta, %15,08'i kararsız kalmakta ve %29,37'si katılmamaktadır. 54 ortaokul mezunu annenin %55,56'sı katılmakta, %9,26'sı fikir belirtmemekte ve %35,19'u katılmamaktadır. 136 lise mezununun %33,09'u katılmakta %17,65'i kararsız kalmakta ve %49,26'sı katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 110 üniversite mezunu annenin %40,91'i katılım, %16,36'sı kararsız ve %42,73'ü katılmama yönünde tutuma sahiptir. 4 yüksek lisans ve doktora mezununun 2'si katılmakta ve diğer iki anne bu görüşe katılmamaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak annelerin eğitim düzeylerinin bu yargı boyutunda çok fazla belirleyici olmadığı söylenebilir. Başka bir deyişle TV'nin ahlakı yapıyı etkilediğini ancak bu konuda başka faktörlerin olduğunu düşündüklerini de söylemek mümkündür.

Anne Eğitim Düzeyine Göre Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterlerin Çocuklarını Etkileme Düzeyi

Araştırmaya katılan annelerin, 'TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler' yargısı ile ilgili tutumları eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde; ilkökul mezunu annelerin %53,17'si bu yargıya katılmakta, %15,08'i kararsız kalmakta ve %31,75'i katılmamaktadır. Ortaokul mezunlarının %50'si katılmakta, %18,52'si fikir belirtmemekte ve %31,48'i katılmamaktadır. Lise mezunu annelerin %31,62'si katılmakta %18,38'i kararsız kalmakta ve %50'si katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 121 üniversite mezunu annenin %36,36'sı katılım, %20'si kararsız ve %43,64'ü katılmama yönünde tutuma sahiptir. Yüksek lisans ve doktora mezunlarının tutumu ise %50 katılım ve %50 katılmama yönündedir. Genel açıdan Tablo. 5 incelendiğinde; annelerin eğitim düzeylerinin farklılığının TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdıkları karakterlerin, çocuklarını hangi yönde etkilediği konusunda tutumları arasında önemli bir fark yaratmadığını söylemek mümkündür.

		TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
anne eğitim	ilkokul	15	52	19	33	7	126
	%	11,90	41,27	15,08	26,19	5,56	100
	ortaokul	4	23	10	12	5	54
	%	7,41	42,59	18,52	22,22	9,26	100
	lise	6	37	25	58	10	136
	%	4,41	27,21	18,38	42,65	7,35	100
	üniversite	3	37	22	43	5	110
	%	2,73	33,64	20,00	39,09	4,55	100
	Y. Lisans	0	2	0	2	0	4
	%	0,00	50,00	0,00	50,00	0,00	100
Toplam		28	152	64	148	27	430

Tablo 5. Anne Eğitim Düzeyine Göre Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterlerin Çocuklarını Etkileme Düzeyi

Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.							
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Anne Eğitim	ilkokul	38	51	16	14	7	126
	%	30,16	40,48	12,70	11,11	5,56	100
	ortaokul	16	30	4	2	2	54
	%	29,63	55,56	7,41	3,70	3,70	100
	lise	40	77	8	11	0	136
	%	29,41	56,62	5,88	8,09	0,00	100
	üniversite	18	71	11	9	1	110
	%	16,36	64,55	10,00	8,18	0,91	100
Y. Lisans	1	3	0	0	0	4	
%	25,00	75,00	0,00	0,00	0,00	100	
Toplam		113	234	30	36	10	430

Tablo 6. Anne Eğitim Düzeyine Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayınların Tercih

Anne Eğitim Düzeyine Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayınların Tercih

Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir' yargısına annelerin eğitim düzeyleri açısından bakıldığında; ilkökul mezunu annelerin %70,63'ü, ortaokul mezunlarının %85,19'u, lise mezunlarının %86,03'ü, üniversite mezunlarının %80,91'i ve yüksek lisans mezunlarının %100'ü katılmaktadır. İlkokul mezunu annelerin %16,67'si, ortaokul mezunlarının % 7,41'i,

lise mezunlarının %8,09'u, üniversite mezunlarının %9,09'u bu görüşe katılmamaktadırlar. Başka bir açıdan araştırmaya katılan annelerin toplam olarak %80,23'ü bu yarıya katılmakta, %9,17'si kararsız kalmakta ve %10,6'sı katılmamaktadır. . Bu sonuçtan hareketle cevaplayıcı annelerin eğitim düzeyleri yükseldikçe TV programlarının çocuklar için zararlı olabilecek mesajlar içerdikleri düşüncesinin yoğunlaştığını söylemek mümkündür

TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.							
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Baba Eğitim	ilkokul	13	26	10	20	7	76
	%	17,11	34,21	13,16	26,32	9,21	100
	ortaokul	13	16	10	16	5	60
	%	21,67	26,67	16,67	26,67	8,33	100
	lise	24	42	32	48	8	154
	%	15,58	27,27	20,78	31,17	5,19	100
	üniversite	7	42	18	45	9	121
	%	5,79	34,71	14,88	37,19	7,44	100
Y. Lisans	2	3	3	10	1	19	
%	10,53	15,79	15,79	52,63	5,26	100	
Toplam		61	132	40	141	31	430

Tablo 7. Baba Eğitim Düzeyi ve TV'nin Çocuğun Ahlaki Yapısını Etkileme İlişkisi

Baba Eğitim Düzeyi İle İlişkilenen Tutum Boyutları

Baba Eğitim Düzeyine Göre Televizyonun Çocuğun Ahlaki Yapısını Etkileme Düzeyi

76 ilkokul mezunu babanın %51,32'si bu yargıya katılmakta, %13,16'sı kararsız kalmakta ve %35,53'ü katılmamaktadır. 60 ortaokul mezunu babanın %48,33'ü katılmakta, %16,67'si fikir belirtmemekte ve %35'i katılmamaktadır. 154 lise mezununun %42,86 katılmakta %20,78'si kararsız kalmakta ve %36,36'ı katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 121 üniversite mezunu babanın %40,50'si katılım, %14,88'i kararsız ve %44,63'ü katılmama yönünde tutuma sahiptir.19 yüksek lisans ve doktora mezununun %26,32'si katılmakta, %15,79'u kararsız ve %57,89'u katılmamaktadır.

Baba Eğitim Düzeyine Göre Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterlerin Çocuklarını Etkileme Düzeyi

'TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler' yargısına 76 ilkokul mezunu babanın %50'si katılmakta, %13,16'sı kararsız kalmakta ve %36,84'ü katılmamaktadır. 60 ortaokul mezunu babanın %53,33'ü katılmakta, %15'i fikir belirtmemekte ve %31,67'si katılmamaktadır. 154 lise mezununun %38,96' katılmakta %23,38'i kararsız kalmakta ve %37,66'sı katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 121 üniversite mezunu babanın %30,58'i katılım, %21,49'u kararsız ve %47,93'ü katılmama yönünde tutuma sahiptir.19 yüksek lisans ve doktora mezununun %47,37'si katılmakta, %10,53'ü kararsız ve %42,11'i katılmamaktadır. Genel açıdan Tablo. 8 incelendiğinde; babaların eğitim düzeylerinin farklılığının TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdıkları karakterlerin, çocuklarını hangi yönde etkilediği konusunda tutumları arasında önemli bir fark yaratmadığını söylemek mümkündür.

TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.							
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
baba eğitim	ilkokul	7	31	10	26	2	76
	%	9,21	40,79	13,16	34,21	2,63	100
	ortaokul	3	29	9	14	5	60
	%	5,00	48,33	15,00	23,33	8,33	100
	lise	13	47	36	45	13	154
	%	8,44	30,52	23,38	29,22	8,44	100
	üniversite	3	34	26	51	7	121
	%	2,48	28,10	21,49	42,15	5,79	100
	Y. Lisans	1	8	2	8	0	19
	%	5,26	42,11	10,53	42,11	0,00	100
Toplam		28	152	64	148	27	430

Tablo 8. Baba Eğitim Düzeyine Göre Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterlerin Çocuklarını Etkileme Düzeyi

		Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Baba Eğitim	ilkokul	22	32	7	11	4	76
	%	28,95	42,11	9,21	14,47	5,26	100
	ortaokul	18	27	5	6	4	60
	%	30,00	45,00	8,33	10,00	6,67	100
	lise	39	84	19	11	1	154
	%	25,32	54,55	12,34	7,14	0,65	100
	üniversite	28	76	10	7	0	121
	%	23,14	62,81	8,26	5,79	0,00	100
Y. Lisans	3	10	4	1	1	19	
%	15,79	52,63	21,05	5,26	5,26	100	
Toplam		113	234	30	36	10	430

Tablo 9. TV Programlarının Zararlı-Özendirici Mesajları İle Baba Eğitim İlişkisi

Baba Eğitim Düzeyine Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayınların Tercih

76 ilkokul mezunu babanın %71,05'i bu yargıya katılmakta, %9,21'i kararsız kalmakta ve %19,74'ü katılmamaktadır. 60 ortaokul mezunu babanın %75'i katılmakta, %8,33'ü fikir belirtmemekte ve %16,67'si katılmamaktadır. 154 lise mezununun %79,87'si katılmakta %12,34'ü kararsız kalmakta ve %7,79'u katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 121 üniversite mezununun %85,95'i katılım, %8,26'sı kararsız ve %5,79'u katılmama yönünde tutuma sahiptir. 19 yüksek lisans ve doktora mezununun %68,42'si katılmakta, %21,05'i kararsız ve %10,53'ü katılmamaktadır.

Baba Eğitim Düzeyine Göre Zararlı-Özendirici Mesajlar İçeren Yayınların Tercih

'Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici görüntüler içermektedir' yargısı ile ilgili tutumlara cevaplayıcı babaların eğitim düzeyleri açısından bakıldığında; 76 ilkokul mezunu babanın %76,32'si bu yargıya katılmakta, %10,53'ü kararsız kalmakta ve %13,16'sı

katılmamaktadır. 60 ortaokul mezunu babanın 53'ü katılmakta, 1'i fikir belirtmemekte ve 6'sı katılmamaktadır. 154 lise mezununun %80,52'si katılmakta %12,34'ü kararsız kalmakta ve %7,14'ü katılmama yönünde tutum göstermişlerdir. 121 üniversite mezununun %74,38'i katılım, %12,40'ı kararsız ve %13,22'si katılmama yönünde tutuma sahiptir. 19 yüksek lisans ve doktora mezununun %68,42'si katılmakta, %15,79'u kararsız ve %15,79'u katılmamaktadır. Genel açıdan tablo 12 incelendiğinde; babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe yukarıdaki yargıya katılma ve TV görüntülerinin çocukları için zararlı görüntüler içerdiğini kabul oranının yükseldiğini söylemek mümkündür.

Ailenin Gelir Düzeyi İle Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterlerin Çocukları Etkileme Düzeyi İlişkisi

Ebeveynlerin gelir düzeyi ile arasında korelasyon bulunan 'TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler' yargısı ile ilgili tutumlar, ebeveynlerin gelir düzeylerine göre incelendiğinde; ayda 1000 YTL'den az gelire sahip olanların %50'si bu görüşe katılmakta, %22,15'i kararsız ve %27,85' katılmamakta-

dırlar. Ayda 1000-2000 YTL arası gelire sahip olanların %35,59'u katılmakta, % 22,03'ü kararsız ve %42,37'si katılmamak-tadırlar. 2000 - 3000 YTL arası gelire sahip olanların %32,14'ü bu görüşe katılmakta, %8,93'ü ka-

olan cevaplayıcıların %54,31'i katılmakta, 11,21'i kararsız ve 34,48'i katılmamaktadır. İki televizyona sahip olan cevaplayıcıların %42,02'si katılmakta, %7,65'i kararsız kalmakta ve %40,34'ü bu görüşe katılma

		Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici görüntüler içermektedir					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
baba eğitim	ilkokul	29	29	8	8	2	76
	%	38,16	38,16	10,53	10,53	2,63	100
	ortaokul	21	32	1	2	4	60
	%	35,00	53,33	1,67	3,33	6,67	100
	lise	59	65	19	6	5	154
	%	38,31	42,21	12,34	3,90	3,25	100
	üniversite	25	65	15	8	8	121
	%	20,66	53,72	12,40	6,61	6,61	100
Y. Lisans	2	11	3	0	3	19	
%	10,53	57,89	15,79	0,00	15,79	100	
Toplam		140	206	16	24	22	430

Tablo 10. Baba Eğitim Düzeyine Göre Zararlı-Özendirici Görüntüler İçeren Yayınların Tercihi

		TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Ailenin Gelir Düzeyi	1000 YTL'den az	19	60	35	38	6	158
	%	12,03	37,97	22,15	24,05	3,80	100
	1000 - 2000 YTL	6	57	39	63	12	177
	%	3,39	32,20	22,03	35,59	6,78	100
	2000 - 3000 YTL	1	17	5	28	5	56
	%	1,79	30,36	8,93	50,00	8,93	100
	3000 YTL'den çok	1	14	6	14	4	39
	%	2,56	35,90	15,38	35,90	10,26	100
Toplam		28	152	64	148	27	430

Tablo 11. Gelir Düzeyi İle Çocuk Oyuncuların Canlandırdığı Karakterler Çocukları Etkileme İlişkisi

rarsız kalmakta ve %58,93'ü katılmamaktadırlar. 3000 YTL den çok gelire sahip olanların %38,46'sı katılmakta, % 15,38'i kararsız ve % 46,15'i katılmamaktadırlar.

Evdeki TV Sayısı İle TV'nin Çocuğun Ahlaki Yapısının Etkilenme İlişkisi
'TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor' yargısına evinde tek televizyonu

maktadırlar. Evinde ikiden daha fazla televizyonu olan cevaplayıcıların ise %35,53'ü katılmakta, %8,42'si kararsız ve % 46,05'i katılmamaktadırlar. Gelir düzeyi düştükçe çocukların alternatiflerinin azaldığının ve tek sosyal veya eğlenceye yönelik aktivite olarak TV'nin öne çıktığını söylemek mümkündür.

TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.							
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
TV Sayısı	1	19	44	13	28	12	116
	%	16,38	37,93	11,21	24,14	10,34	100
	2	31	69	42	81	15	238
	%	13,03	28,99	17,65	34,03	6,30	100
	2 den çok	10	17	14	31	4	76
	%	13,16	22,37	18,42	40,79	5,26	100
Toplam		61	132	40	141	31	430

Tablo 12. Evdeki TV Sayısına Göre Çocuğun Ahlaki Yapısının Etkilenme İlişkisi

Çocukların İzlemeyi Tercih Ettikleri TV Programları İle İlişki Bulunan Tutum Boyutları

Araştırmamıza katılan 430 çocuğun izlemeyi tercih ettikleri TV programlarına ait frekans dağılımına göre (Tablo9) çizgi filmler (%62,79) en fazla ilgi duyulan program olarak belirlenmiştir. Bunu dizi film (%24,88), eğlence (%4,19) ve aksiyon (%4,19) programları, reklam (%3,02) ve son olarak da diğer (%0,93) programlar izlemektedir. Bu sonuçtan hareketle; çizgi ve dizi filmlerin içerdiği şiddet mesaj ve görüntülerin çocukları olum-

suz etkileyebileceklerini söylemek mümkündür.

ÇOCUĞUN İLGİLENDİĞİ PROGRAM TÜRÜ		
Değişken	Frekans	%
çizgi film	270	62,79
dizi film	107	24,88
eğlence	18	4,19
aksiyon	18	4,19
reklam	13	3,02
diğer	4	0,93
toplam	430	100

Tablo 13. Çocukların İzlemeyi Tercih Ettikleri Programların Dağılımı

Şiddet, korku v.b. temalar çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirmektedir.								
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam	
çocuğun ilgilendiği program türü	çizgi film	61	124	36	37	12	270	
	%	22,59	45,93	13,33	13,70	4,44	100	
	dizi film	12	51	7	22	15	107	
	%	11,21	47,66	6,54	20,56	14,02	100	
	eğlence	5	8	4	1	0	18	
	%	27,78	44,44	22,22	5,56	0,00	100	
	aksiyon	4	7	2	4	1	18	
	%	22,22	38,89	11,11	22,22	5,56	100	
	reklam	3	6	3	1	0	13	
	%	23,08	46,15	23,08	7,69	0,00	100	
	diğer	2	1	0	0	1	4	
	%	50,00	25,00	0,00	0,00	25,00	100	
	Toplam		87	200	40	67	30	430

Tablo 14. İlgilenilen TV Programlarına Göre Şiddet, Korku v.b. Temalar İçeren TV Programlarının Çocukları Aileden Uzaklaştırarak Saldırgan Hale Getirme Düzeyi

İlgilenilen TV Programlarına ve Şiddet İçeren TV Programlarının Çocukları Aileden Uzaklaştırarak Saldırgan Hale Getirme İlişkisi

'Şiddet, korku v.b. temalar çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirmektedir' yargısı ile çocuğun ilgilendiği program türü arasındaki ilişkiye bakıldığında (Tablo 14); çizgi film izleyen 270 çocuğun ebeveynlerinin %68,52'si bu görüşe katılmakta, %18,14'ü ise katılmamaktadır. %13,33'ünün ise bu konuda bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Dizi film izleyen 107 çocuğun ebeveynlerinin %58,87'si bu görüşe katılırken %34,58'i ise katılmamaktadır. %6,54'ünün ise bu konuda bir kararı bulunmamaktadır. Eğlence programlarına ilgi duyan 18 çocuğun ebeveynlerinin 13'ü bu görüşe katılırken, 1 kişi katılmamakta ve 4 kişi de kararsız kalmaktadır. Aksiyon filmlerini tercih eden diğer 18 kişinin de 11'i bu görüşe katılırken, 4 kişi katılmamakta ve 2 kişi de kararsız kalmaktadır. Reklam izleyen 13 çocuğun ebeveyninin 9'u katılırken 1 kişi katılmamakta ve 3 kişi ise fikir belirtmemektedir. Diğer programları izleyen 4 çocuğun ebeveyninin 3'ü katılırken 1'i ise bu görüşe katılmamaktadır. Buradan da çocukları en çok çizgi film ve dizi filmlerdeki

şiddet öğelerinin çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirdiği sonucuna varmak mümkündür.

Çocukların İlgi Duyduğu Bazı TV Programları ve Bu Programların Kendilerine Zarar Verebilecekleri Özendirici Mesajlar İçerme İlişkisi

Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir" yargısına göre; çizgi film izleyen 270 çocuğun ebeveynlerinin %81,1'i bu görüşe katılmakta, % 9,63'ü ise katılmamaktadır. % 9,26'sının ise bu konuda bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Dizi film izleyen 107 çocuğun ebeveynlerinin %73,83'ü bu görüşe katılmakta, % 13,09'u ise katılmamaktadır. % 13,08'inin ise bu konuda bir kararı bulunmamaktadır. Eğlence programlarına ilgi duyan 18 çocuğun ebeveynlerinin 14'ü bu görüşe katılırken, 2 kişi katılmamakta ve 2 kişi de kararsız kalmaktadır. Aksiyon filmlerini tercih eden diğer 18 kişinin de 14'ü bu görüşe katılırken, 2 kişi katılmamakta ve 2 kişi de kararsız kalmaktadır. Reklam izleyen 13 çocuğun ebeveyni ise 11'i katılırken 2 kişi ise fikir belirtmemektedir. Diğer programları izleyen 4 çocuğun ebeveyni ise bu görüşe katılmaktadır.

		Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.					Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
çocuğun ilgilendiği program türü	çizgi film	78	141	25	22	4	270
	%	28,89	52,22	9,26	8,15	1,48	100
	dizi film	17	62	14	8	6	107
	%	15,89	57,94	13,08	7,48	5,61	100
	eğlence	5	9	2	2	0	18
	%	27,78	50,00	11,11	11,11	0,00	100
	aksiyon	6	8	2	2	0	18
	%	33,33	44,44	11,11	11,11	0,00	100
	reklam	3	8	2	0	0	13
	%	23,08	61,54	15,38	0,00	0,00	100
diğer	1	3	0	0	0	4	
%	25,00	75,00	0,00	0,00	0,00	100	
Toplam		113	234	30	36	10	430

Tablo 15. TV Programları ve bu programların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içerme düzeyi

		Çocuğum bazı TV dizilerindeki çocuk oyuncularını kendisine örnek alıyor					
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Toplam
Tv Kahramanlarını Taklit	Evet	19	91	8	46	9	173
	%	10,98	52,60	4,62	26,59	5,20	100
	Hayır	10	63	23	109	52	257
	%	3,89	24,51	8,95	42,41	20,23	100
Toplam		29	155	20	156	61	430

Tablo 16. Çocukların TV Kahramanlarını Taklit Etmeleri ile TV Dizilerindeki Çocuk Oyuncuları Kendilerine Örnek Alma Dağılımı

Çocukların TV Kahramanlarını Taklit Etmeleri ile TV Dizilerindeki Çocuk Oyuncuları Kendilerine Örnek Alma İlişkisi

Çocuklarının TV kahramanlarını taklit ettiğini belirten 173 ebeveynin %63,58'i bu görüşe katılmakta, %31,79'u ise katılmamaktadır, %4,62'sinin ise bu konuda bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Çocuklarının TV kahramanlarını taklit etmediğini belirten 257 kişinin ise %28,40'ı bu görüşe katılırken %62,65'i ise katılmamaktadır. %8,95'i ise bu konuda bir görüşe sahip değildir. Bu sonuçtan hareketle ebeveynlerin çoğunlukla çocuklarının diz filmlerdeki çocuk oyuncularını ve karakterleri taklit ettiklerini düşündüklerini söylemek mümkündür.

Çocukların TV Kahramanlarını Taklit Etme Düzeyleri İle Çocukların Şiddet İçerikli Programları İzlediklerinde

Çevrelerine Karşı Saldırgan Davranmaları Arasındaki İlişki Düzeyi

Çocuklarının TV kahramanlarını taklit ettiğini belirten 173 ebeveynin % 61, 85'i bu görüşe katılmamakta, %28,32'si ise katılmaktadır. % 9,83'ünün ise bu konuda bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Çocuklarının TV kahramanlarını taklit etmediğini belirten 257 kişinin ise %74,32'si bu görüşe katılmazken %14,01'i katılmaktadır. %11,67'si ise bu konuda bir görüşe sahip değildir. Çocuklarının TV kahramanlarını taklit ettiğini belirten 173 ebeveynin %76,88'i bu görüşe katılmakta, %12,14'ü ise katılmamaktadır. %10,98'inin ise bu konuda bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir. Çocuklarının TV kahramanlarını taklit etmediğini belirten 257 kişinin ise %59,53'ü bu görüşe katılırken %29,57'si ise katılmamaktadır. %10,89'u ise bu konuda bir görüşe sahip değildir.

		Şiddet, korku v.b. temalar çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirmektedir.					Toplam
		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Tv Kahramanlarını Taklit	Evet	36	97	19	14	7	173
	%	20,81	56,07	10,98	8,09	4,05	100
	Hayır	51	102	28	53	23	257
	%	19,84	39,69	10,89	20,62	8,95	100
Toplam		87	200	40	67	30	430

Tablo 17. TV Kahramanlarını Taklit Etme Düzeyleri İle Şiddet Temaların Çocukları Aileden Uzaklaştırarak Saldırgan Hale Getirmesi Arasındaki İlişki

Correlations	Çocuğumun bazı TV çocuk oyuncularını örnek alıyor.		Çocuğumun tercih ettiği yayınlar genellikle şiddet eğilimli.		Şiddet içerikli programları izlediğinde çevresine karşı saldırgan davranıyor		TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.		Şiddet, korku v.b. çocukları saldırgan hale getirmektedir.		TV'deki çocuk karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.		TV prog. çocukların kendilerine zarar verebilecekleri mesajları içerir.		Çizgi filmler çocukları olumsuz etkilemektedir.		Çocuklar TV'den olumsuz etkilenmektedirler.		TV prog. çocukların kendilerine zarar verebilecek görüntüler içerir.	
	D22	D25	D27	D38	D50	D52	D56	D62	D69	D74										
Cinsiyet	p	0,006	,206(**)	,125(**)	0,075	0,012	-0,022	,110(*)	0,039	-0,043	0,019									
	r	0,904	0	0,009	0,121	0,811	0,648	0,022	0,415	0,37	0,698									
Yaş	p	0,013	0,066	-0,01	0,039	0,08	-0,032	0,025	0,012	0,048	0,052									
	r	0,794	0,172	0,83	0,42	0,097	0,508	0,601	0,799	0,325	0,282									
Anne Eğitim	p	-0,006	-0,057	-0,054	-,126(**)	0,029	-,140(**)	,104(*)	0,01	-0,068	-0,057									
	r	0,904	0,241	0,263	0,009	0,553	0,004	0,032	0,833	0,162	0,24									
Baba Eğitim	p	-0,062	-0,071	-0,005	-,144(**)	-0,018	-,097(*)	,098(*)	0,025	-0,079	-,098(*)									
	r	0,202	0,141	0,914	0,003	0,702	0,044	0,043	0,609	0,1	0,043									
Anne İş	p	-0,025	-0,077	-0,029	0,034	0,028	-0,053	0,012	-0,016	0,022	0,029									
	r	0,605	0,111	0,55	0,487	0,567	0,272	0,805	0,748	0,651	0,548									
Baba İş	p	-0,015	-0,029	-0,019	0,002	0,027	-0,053	-0,007	-0,003	-0,003	0,071									
	r	0,757	0,544	0,7	0,973	0,577	0,273	0,877	0,951	0,959	0,143									
Gelir	p	-0,046	0,03	0,013	-0,064	0,025	-,143(**)	0,033	-0,03	-0,027	-0,087									
	r	0,342	0,535	0,79	0,184	0,61	0,003	0,493	0,53	0,582	0,071									
TV Sayısı	p	-0,05	-0,059	0,008	-,101(*)	-0,018	-0,011	0,017	-0,018	-0,062	-0,035									
	r	0,298	0,222	0,869	0,036	0,712	0,826	0,732	0,709	0,2	0,47									
TV İzleme Süresi	p	0,049	0,067	0,036	-0,011	-0,026	-0,006	0,034	-0,004	0,013	0,041									
	r	0,31	0,168	0,456	0,826	0,589	0,907	0,479	0,939	0,796	0,396									
İzlenen Program türü	p	0,004	0,042	0,092	0,004	,165(**)	-0,081	,123(*)	0,078	0,008	0,044									
	r	0,938	0,388	0,057	0,937	0,001	0,093	0,011	0,107	0,863	0,359									
Taklit	p	-,330(**)	-0,053	-,190(**)	-0,029	-,127(**)	0,065	0,038	-0,051	-0,038	0,017									
	r	0	0,269	0	0,554	0,009	0,178	0,432	0,288	0,431	0,721									

Tablo 18. Korelasyon Analizi Sonuçları

Bağımlı ve Bağımsız Tutum Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında yapılan korelasyon analizine (Tablo17) göre; %99 güven sınırında on (10) ilişki ve %95 güven sınırında ise yedi (7) ilişki saptanmıştır. Tablo 18 de görüldüğü gibi; Ebeveynlerin cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyleri, evdeki TV sayısı, en çok izlenen program türü ve

çocukların TV'deki Karakterleri ve oyuncularını taklit etmesi boyutları ile tutum boyutları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Dolayısıyla ebeveynlerin, çocuklarının TV'deki şiddet öğelerinden etkilenme konusundaki tutumlarının yukarıda belirtilen tutum boyutlarında anlamlı olduğunu söylemek mümkündür

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN	BAĞIMLI DEĞİŞKEN	ANLAMLILIK DÜZEYİ	T HESAPLANAN	T TABLO	ANLAMLILIK
Cinsiyet	Çocuğumun izlemeyi tercih ettikleri yayınlar genellikle şiddet eğilimli.	% 99	0,206	2,33	Anlamlı
	Çocuğum TV'de yayınlanan şiddet içerikli programları izlediğinde çevresine karşı saldırgan davranıyor.	% 99	0,125	2,33	Anlamlı
	Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.	% 95	0,110	1,645	Anlamlı
Anne Eğitim	TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.	% 99	-0,126	2,33	Anlamlı
	TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler	% 99	-0,140	2,33	Anlamlı
	Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.	% 95	0,104	1,645	Anlamlı
Baba Eğitim	TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.	% 99	-0,144	2,33	Anlamlı
	TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.	% 95	-0,097	1,645	Anlamlı
	Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.	% 95	0,098	1,645	Anlamlı
	Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici görüntüler içermektedir.	% 95	-0,098	1,645	Anlamlı
Gelir	TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdığı karakterler çocukları olumlu etkilemektedirler.	% 99	-0,143	2,33	Anlamlı
TV Sayısı	TV, çocuğumun ahlaki yapısını olumsuz etkiliyor.	% 95	-0,101	1,645	Anlamlı
En Çok İlgilenilen Program Türü	Şiddet, korku v.b. temalar çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirmektedir.	% 99	0,165	2,33	Anlamlı
	Bazı TV programları çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içermektedir.	% 95	0,123	1,645	Anlamlı
Taklit	Çocuğum bazı TV dizilerindeki çocuk oyuncuları kendisine örnek alıyor.	% 99	-0,330	2,33	Anlamlı
	Çocuğum TV'de yayınlanan şiddet içerikli programları izlediğinde çevresine karşı saldırgan davranıyor.	% 99	-0,190	2,33	Anlamlı
	Şiddet, korku v.b. temalar çocukları aileden uzaklaştırarak saldırgan hale getirmektedir.	% 99	-0,127	2,33	Anlamlı

Tablo 19. Bağımlı-Bağımsız Değişkenlerin Anlamlılık İlişkileri

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında yapılan korelasyon analizine göre; %99 güven sınırında on (10) ilişki ve %95 güven sınırında ise yedi (7) ilişki saptanmıştır. Buna göre uyguladığımız crosstabs analizinde elde edilen yüzdesel değerlere göre Cinsiyet, Anne Eğitim, Baba Eğitim, Gelir, TV Sayısı, En Çok İlgilenilen Program Türü ve Taklit bağımsız değişkenleri ile televizyonun şiddet ögesi içeren programlarının çocuklar üzerindeki etkilerine yönelik çeşitli boyutlarda ebeveynlerin tutumları ve ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile tutumları arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçları şu şekilde özetlersek;

-Araştırmamıza katılan 430 çocuğın izlemeyi tercih ettikleri TV programlarına ait frekans dağılımına göre çizgi filmler (%62,79) en fazla ilgi duyulan program olarak belirlenmiştir. Bunu dizi film (%24,88), eğlence (%4,19) ve aksiyon (%4,19) programları, reklam (% 3,02) ve son olarak da diğer (% 0,93) programlar izlemektedir.

-Örnekleme içinde erkek çocukların şiddet içeren yayınları izlediklerinde kız çocuklara göre %5,04 daha fazla saldırgan davranışlar gösterdiklerini söylemek mümkündür. Yapılan araştırmalara göre; erkek çocuklar, televizyondaki şiddet mesajları ve görüntülerinden kız çocuklara göre daha fazla

etkilenme eğilimi göstermektedirler (Gentile v.d., 2004: 2).

-Bazı TV programlarının çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içerdiği yargısında erkek çocukların ebeveynlerinin, kız çocukların ebeveynlerinden %8.31 farkla daha fazla katıldıklarını söylemek mümkündür.

-TV programlarının çocukların etik yapılarını olumsuz etkilediği fikrine katılma oranının eğitim düzeyi yükseldikçe düştüğünü ve bu fikre karşı tutumun yükseldiğini söylemek mümkündür.

-Annelerin eğitim düzeylerinin farklılığının TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdıkları karakterlerin, çocuklarını hangi yönde etkilediği konusunda tutumları arasında önemli bir fark yaratmadığını söylemek mümkündür.

-Annelerin eğitim düzeyleri yükseldikçe TV programlarının çocuklar için zararlı olabilecek mesajlar içerdikleri düşüncesinin yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

-TV programlarının çocukların etik yapılarını olumsuz etkilediği fikrine katılma oranının babaların eğitim düzeyi yükseldikçe düştüğünü ve bu fikre karşı tutumun yükseldiğini söylemek mümkündür.

-Babaların eğitim düzeylerinin farklılığının TV dizilerindeki çocuk oyuncuların canlandırdıkları karakterlerin, çocuklarını hangi yönde etkilediği konusunda tutumları arasında önemli bir fark yaratmadığını söylemek mümkündür.

-Babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe bazı TV programlarının çocukların kendilerine zarar verebilecekleri özendirici mesajlar içerdiği fikrine katılma oranının yükseldiğini söylemek mümkündür.

-Ebeveynlerin gelir düzeyleri arttıkça çocukların şiddet öğelerinden etkilenme düzeyleri azalmaktadır. Çünkü çocuklar ebeveynlerinin sosyo-kültürel yapılarından doğru orantılı etkilenmektedirler. ailelerin gelir düzeyi arttıkça bu görüşe katıldıklarını söylemek mümkündür. Gelir düzeyi düştükçe çocukların alternatifleri azalmaktadır ve tek sosyal veya eğlenceye yönelik aktivite olarak televizyon öne çıkmaktadır (Clifford, Gunter ve McAleer, 1995: 60). Gelir düzeyinin yüksek olması çocuklara sağlanan olanakların artmasını ve televizyon dışında yönelebilecekleri aktivitelerin olmasını dolayısıyla daha az televizyon izlemelerini mümkün kıldığı söylenebilir.

-Evdeki Televizyon sayısı arttıkça çocuklar istedikleri programları seyredabilmekte ve şiddet öğelerini içeren televizyon programlarındaki karakterler ile kendilerini özdeşleştirmektedirler.

-Tablo 19 da görüldüğü gibi; Ebeveynlerin cinsiyet, eğitim ve gelir düzeyleri, evdeki TV sayısı, en çok izlenen program türü ve çocukların TV'deki Karakterleri ve oyuncularını taklit etmesi boyutları ile tutum boyutları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Dolayısıyla ebeveynlerin, çocuklarının TV'deki şiddet öğelerinden etkilenme konusundaki tutumlarının yukarıda belirtilen tutum boyutlarında anlamlı olduğunu söylemek mümkündür

KAYNAKLAR

- Akarcalı, S. (Eylül-Ekim 1996). Televizyon ve Şiddet. *Yeni Türkiye*. sayı 11, yıl 2, 553-560
- Baltaş, Z. (13-15 Ekim 2003). Milenyumda Çocuk ve İletişim. 1. Uluslararası Çocuk ve İletişim Konferansı. İ.Ü. İletişim Fakültesi, ISBN:975-404-732-4, 88-97
- Clifford, B. R.; Gunter, Barie; McAleer, Jill (1995). Television and children, Lawrence Erlaum Associates, Hillsdale, <http://www.questia.com>.(18.02.2005
- Edelson, E. (2001) Less TV Makes Kids Behave Better, Limits to wiewing, video games reduce aggressiveness. <http://dailynewspaper.subportal.com/health/Kids/ChildDevelopment/107337.html>
- Gentile, D.,Walsh,D.,Ellison, P., Fox, M. ve Cameron, J. (May 2004). Media violence as a risk faktor for children: A longitudinal study. American Psychological Society 16th. Annual Convention, Chicago, Illinois.
- Kiesewetter, J. Kranz, C.(2001). Media Has Big Influence On Kids. Study defines time spent on TVs, CDs, PCs, <http://www.parentingbookmark.com/Pages/ArticleMedia01.htm> (22.02.2005
- Kurtuluş, K. (1996). *Pazarlama Araştırmaları*. İ.Ü.İ.F. Yay. No:146, İstanbul
- Oliver, M. B. (2000). The İmpact Of Sex And Gender Role Self-Perception On Affective Reactions To Diferent Types Of Film. http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m2294.(22.02.2005)
- Orhunbilge, N. (1996). *Uygulamalı Regresyon ve Koelasyon Analizi*. İ.Ü.İ.F.Yay. No: 267, İ.İ.E.Yay. No: 159, Avcıol Basım-Yayın, İstanbul.
- TV Bloodbath: Violence on Prime Time Broadcast TV , A PTC State of The Television Industry Report 2002, <http://www.parentstv.org/ptc/Publications/reports/stateindustryviolance/main.asp>,
<http://www.parentstv.org/ptc/facts/mediafacts.asp> (2004) . Parents Television Council